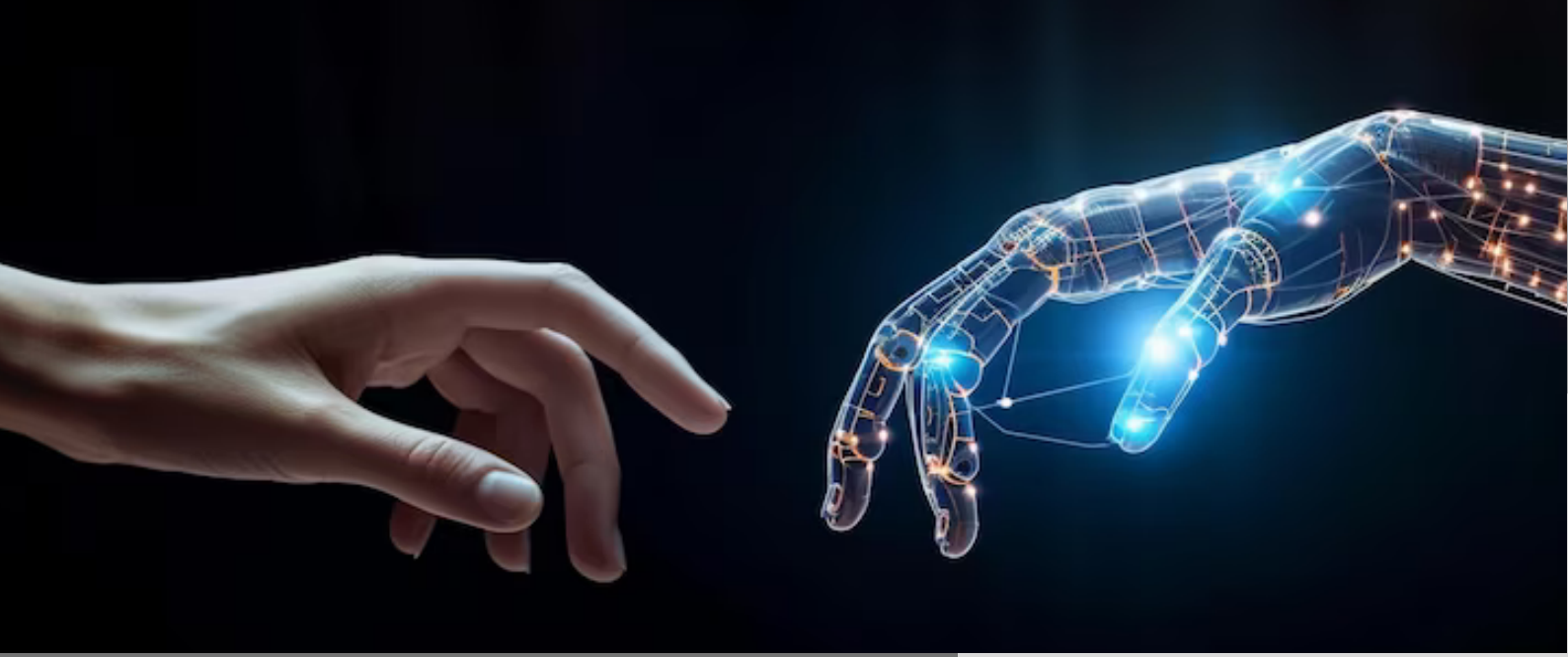

BİLİŞİM HUKUKU KOMİSYONU BÜLTENİ

BU SAYIMIZDA

- 1 | ÜRETKEN YAPAY ZEKA TELİF HAKLARINA NE KADAR BAĞLI?
AV. ELİF ŞUARA GÜNGÖR
- 3 | AVRUPA BİRLİĞİ VE YAPAY ZEKA YASASI
AV. EDANUR AKINCI KARAŞ
- 6 | SPOT ETHEREUM ETF'LERİNİN ONAYLANMASI ÜZERİNE KISA
BİLGİLENDİRME
AV. HİLAL KARAKAŞ EKER
- 8 | AVRUPA KONSEYİ'NİN YENİ YAPAY ZEKA ÇERÇEVE SÖZLEŞMESİ
AV. OĞUZHAN SEYMEN

BÜLTENİMİZDE

Teknoloji, bizlerin takip edemeyeceği hızda gelişmekte ve hayatımızın ayrılmaz bir parçası haline gelmektedir. Her gün gelişen teknolojiye ayak uydurmak biz hukukçular için zorunlu hale gelmiştir. Yapay zeka, blockchain, fintech, NFT, fikri ve sınai mülkiyet, internet, e-ticaret, kişisel verilerin korunması gibi kavramların insan hakları, ceza hukuku, sözleşmeler hukuku gibi hukukun temel alanlarında incelemek ve bunlar hakkında bilgi sahibi olmak biz hukukçuların bakış açısını geleceğe yönlendirecektir.

Aynı zamanda bu kazanımlar ile hukukçular, bilişim dünyasında yoğun zaman geçiren milyarlarca insanın işlem güvenliğini sağlamak ve dijital anlamda da geleceğe temiz bir dünya bırakmak görevi de üstlenmektedir .

Bu düşünceler ile bizler de bilişim ve hukukun kesiştiği alanlardaki gelişmeleri takip ederek siz değerli okuyucularımıza aktarabilmek, *yeni çıkan yasal düzenlemeleri sizlerle buluşturabilmek adına Bursa Barosu Bilişim Hukuku Komisyonu olarak sizlere her ay bülten hazırlıyoruz.

Bilişim hukuku alanında meslektaşlarımızın sizler için hazırladığı makaleleri, haberleri, dizi, film ve kitap önerilerini ve daha birçok içeriği her ay bültenimizden takip edebilirsiniz.

Bültenimizin siz okuyucularımız için bilgi verici olmasını ve okurken keyifli zaman geçirmenizi temenni ediyoruz.

Saygılarımızla.

ÜRETKEN YAPAY Zeka TELİF HAKLARINA NE KADAR BAĞLI?

AV. ELİF ŞUARA GÜNGÖR

Yapay zekâ ya da kısaca YZ, (İngilizce: Artificial intelligence ya da kısaca AI), insanlar da dahil olmak üzere hayvanlar tarafından, doğal zekânın aksine makineler tarafından görüntülenen zekâ çeşididir.

Geleneksel yapay zekâ ve makine öğrenimi sistemleri, tahminlerde bulunmak için verilerdeki örüntüleri tanır. Ancak üretken yapay zekâ tüm tahminleri ötesinde yeni bir dünya kurmaktadır.Nasıl mı? İşlediği verilerden elde ettiği çıktıyı işleyerek yeni bir veri yaratarak..

Bugün üretken yapay zekaya modelinin başlıca örneği ChatGPT'dir.Sayısız veriye, makaleye, ses ve videolara neredeyse ağ üzerindeki çeşitli pek çok veriye ulaşabilme özelliğine sahip bu üretken yapay zeka,insanların bilgi birikimine öyle bir meydan okumaktadır ki; avukatlık sınavını çözmeye dahi ehildir desek yeri.Peki bu üretken yapay zeka yasalara uygun hareket ediyor mu?

Bugün bir eserin izinsizce paylaşılması yasalarımıza aykırıyken, üretken yapay zeka asistanlarının bu eserleri rahatlıkla müşterilerine sunması hukuka aykırı değil midir? Elbette aykırıdır. New York haber ajansları, üretken yapay zeka asistanları tarafından makalelerinin çalındığını fark etmişler ve New York Federal Mahkemesine, telif hakkı ve marka hakkına tecavüz ihlali sebeplerine dayalı olarak üretken yapay zeka asistanları(ChatGPT vb.) hakkında tazminat davası açmışlar.Evvela bu bizim ülkemizde de cereyan edebilecek bir hukuki problemdir.Fakat ChatGPT 'ye dava açmak da oldukça meşakatli bir süreç olacaktır .Özellikle bu nevi itibariyle açılacak hukuk davasında, telif hakkı ihlalinin ispat yükü davacı da

olacağından delillerin ispatı ve veri içerik analiz süreçleri bakımından inceleleyip sık dokumak önem arz ediyor.Özellikle, ilgili konuda yapay zeka alanında uzman bilirkişilerce alınacak bir rapor dahilinde hak ihlalinin teknik boyutunun belirlendikten sonra hakimın takdirinin önemli olduğunu belirtmeliyiz. Elbette bu teknik değerlendirmeye hakimın hukuki bilgisi ışığında Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu, Ticaret Kanunu ve Borçlar Kanunu uyarınca yapılacak bir hukuki tespit eşlik edecektir.Biz şimdilik işbu hak ihlaline konu davanın özet olarak Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca inceleyeceğiz:

FSEK uyarınca bir eserin, sahibinin izni olmaksızın her türlü görüntü, ses veya işaret iletimini sağlayan cihazlar aracılığıyla işlenmesi, çoğaltılması, yayımlanması veya temsili halinde eser sahipliğinden doğan haklar ihlal edilmiş sayılacaktır.

FSEK madde 70, eser sahibinin mali ve manevi haklarının ihlal edilmesi halinde, talep edilebilecek tazminata ilişkin ayrı düzenlemeler yapmıştır. Buna göre, eser sahibi, manevi haklarının ihlal edilmesi halinde, uğradığı manevi zarara karşılık manevi tazminat ödenmesi talebi ile dava açabilecektir.

Manevi haklar; kamuya sunma (umuma arz) hakkı, eser sahibi olarak tanıtılma (adın belirtilmesi) hakkı, eserde değişiklik yapılmasını önleme hakkı, eserin aslına ulaşma hakkı olarak sıralanabilir.

Mali haklar ise; işleme hakkı, çoğaltma hakkı, yayma hakkı, temsil, yayın ve umuma iletim hakkı ve bağlantılı diğer haklar olarak sıralanabilir.

Resim, müzik veya edebi eser gibi bir esere ilişkin telif hakkı ihlali söz konusu

olduğunda Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu (FSEK) kapsamında tecavüzün ref'i (kaldırılması) mali hak talebi (m. 68/1-2), manevi tazminat (m. 70/1), maddi tazminat (m. 70/2) ve elde edilen karın verilmesi (m.70/3) olmak üzere 4 temel parasal talebin ileri sürülmesi mümkündür.

Bu nevi bir ihlalle karşılaştığınızda mali talepleriniz dışında eser sahipliğinin tespitini, tecavüzün tespiti, tecavüzün men'i (önlenmesi), değişikliklerin düzeltilmesi, eski hale getirme, değişikliğin ilan yoluyla düzeltilmesi, kopyaların imhasını işbu davada talepler halinde ileri sürebiliriz.

Yapay zeka çağında hayatımızın bir parçası haline gelen yapay zeka asistanlarının sanıldığı gibi aksine kişisel verilerle ilgili ciddi hukuki zararlara mahal verdiğinin bir örneğini sizlerle paylaştık.Yazdığımız her kelimenin kişisel veri dünyasında hukuksal bir karşılığı olduğunun farkındayız.Yapay zeka asistanlarını denetlemek neredeyse imkansızla yakın biliyoruz fakat en azından bir farkındalık oluşturmak adına sizlere bu sayımızda New York Haber Ajansı'nın yapay zeka asistanlarıyla olan mücadelesinden bahsettik.Telif hakkı ve yapay zeka üzerine daha çok konuşulacak günler bizi bekliyor gibi duruyor.Yapay zekanın hukuki problemlere nasıl yaklaştığı ve cevap verdiği hususunda geliştirilmesi gerektiği aşikar.

KAYNAKÇA:

1. FASHIONLAW.COM
2. LEGALYAYINCILIK-TELİF HAKKI

AVRUPA BİRLİĞİ VE YAPAY ZEKA YASASI

AV. EDANUR AKINCI KARAŞ

Avrupa Parlamentosu, dünyada yapay zeka kullanımına ilişkin kurallar getiren ilk yasal düzenleme olan, Avrupa Yapay Zeka Yasasını 13 Mart'ta Avrupa onayladı. Avrupa Yapay Zeka Yasası, 523 "evet", 46 "hayır" oyuyla kabul edildi.

Bu yeni düzenleme ilgili ayrıntıları başlıklar altında inceleyelim:

Avrupa Yapay Zeka Yasası'nın Sınıflandırılması ve Uygulama Kapsamı

Avrupa Birliği, bu yeni düzenleme ile bir yandan temel insan hakları ve Avrupa Birliği'nin değerlerini korumak; bir yandan ise yapay zekâ gelişiminde öncü olmak amaçları arasında denge kurmayı hedeflemektedir. Bu bağlamda Yasa, yapay zekâ sistemlerine geniş kapsamda bir tanım getirmiş ve "risk" temelli yaklaşımla yapay zekâ sistemlerinin kullanımının temel insan haklarına etkisi bakımından farklı sınıflandırmalar öngörmüştür. Bu sınıflandırmalar, "kabul edilemez" (*prohibited*) , "yüksek riskli" (*high-risk*) , "sınırlı riskli" (*limited risk*) ve "asgari riskli" (*minimal risk*) yapay zekâ sistemleri olmak üzere 4 grupta toplanmaktadır:

Kabul edilemez risk:

Yapay Zekâ Yasası gereği belirli yapay zekâ uygulamaları temel haklara yönelik açık bir tehdit olarak değerlendirilerek yasaklanıyor. Bu kategoride yönetmelik, insan davranışını manipüle eden veya bireylerin zayıf noktalarından (*örneğin yaş veya engellilik gibi*) yararlanan yapay zekâ sistemlerini listeliyor. Yasaklanmış yapay zekânın diğer örnekleri arasında şirketlerdeki duygu

tanıma sistemleri veya bireylerin gerçek zamanlı sınıflandırılması gibi biyometrik sistemler yer alıyor.

Yüksek risk:

Yüksek riskli olarak tanımlanan yapay zekâ sistemlerinin son derece katı gerekliliklere uyması bekleniyor. Bunlar arasında risk azaltma sistemleri, yüksek kaliteli veri kümeleri, etkinlik günlüğü, ayrıntılı belgeler, kullanıcı bilgilerini temizlemek, insan gözetimi ve yüksek düzeyde sağlamlık, doğruluk ve siber güvenlik bulunuyor. Yüksek riskli yapay zekâ sistemlerine örnek olarak enerji ve ulaşım gibi kritik altyapılar, tıbbi cihazlar ve eğitim kurumlarına veya iş yerlerine erişimi belirleyen sistemler dahil ediliyor.

Sınırlı risk:

Sohbet robotları gibi insanlarla doğrudan etkileşime giren yapay zekâ sistemlerinin, bireylerin bir yapay zekâ sistemiyle etkileşimde oldukları konusunda bilgilendirilecek şekilde tasarlanması ve geliştirilmesi gerekiyor. Tipik olarak deepfake üreten veya manipüle eden yapay zekâ sistemlerini geliştiren ya da yayınlayanların, içeriğin yapay olarak oluşturulduğunu veya manipüle edildiğini belirtmesi şart koşuluyor.

Asgari risk:

Yapay zekâ destekli video oyunları veya spam filtreleri gibi minimum riskli yapay zekâ sistemlerinde herhangi bir kısıtlama bulunmuyor. Yine de işletmeler gönüllü olarak yükümlülüklere bağlı kalabiliyor.

Yasa'nın uygulama kapsamı ise 2.maddesinde belirlenmiştir. Buna göre, yapay zekânın sisteminin geliştirildiği

yahut bulunduğu ülkeye bakılmaksızın, Avrupa Birliği pazarında sunulan yapay zekâ sistemleri; Avrupa Birliği'nde geliştirilmiş veya Avrupa Birliği'nde bulunan yapay zekâ sistemlerini kullananlar; sistem tarafından üretilen çıktının Avrupa Birliği içinde kullanıldığı ancak yapay zekâ sistemlerinin sağlayıcıları ve kullanıcılarının üçüncü bir ülkede fiziksel olarak bulunduğu veya yerleşik olduğu durumlar; yapay zekâ sistemlerinin ihracatçıları ve dağıtıcıları; ürün üreticilerinin ürünleriyle birlikte bir yapay zekâ sistemini kendi adları veya ticari markaları altında piyasaya veya hizmete sunduğu durumlar, Yasa'nın kapsamına girecektir. Ayrıca Yasa, yapay zekâ sistem sağlayıcılarının, Avrupa Birliği'ndeki yetkili temsilcilerine de uygulanabilecektir. Dolayısıyla Yasa, bölgesel kapsam bakımından sınır ötesi bir düzenleme öngörmektedir.

Tüm bunlarla birlikte işbu Yasa'nın, milli güvenlik, savunma ve askeri amaçlı yapay zekâ kullanımı ile araştırma amaçlı yapay zekâ kullanımını kapsam dışı bıraktığını da önemle belirtmek isteriz.

Avrupa Yapay Zeka Yasası Neleri Sınırlandırıyor?

Dünyada genel amaçlı yapay zeka kullanımına ilişkin önlemler içeren ilk düzenleme olan yasa, özellikle güvenlik güçleri tarafından biyometrik tanımlama sistemlerinin kullanımı konusunda sınırlamalar getiriyor.

Düzenleme, hassas özelliklere dayalı biyometrik sınıflandırma sistemleri ve yüz tanıma veritabanları oluşturmak için internetten veya güvenlik kamerası görüntülerinin saklanması da dahil olmak üzere, vatandaşların haklarını tehdit eden belirli yapay zeka uygulamalarını yasaklıyor.

Yasa ile iş yeri, okullar ve diğer toplumsal alanlarda kullanıcının güvenlik açıklarını manipüle etmek veya istismar etmek için kullanılan sosyal puanlama ve yapay zeka uygulamaları da yasaklanıyor.

Biyometrik tanımlama sistemlerinin güvenlik güçleri tarafından kullanılması, ancak terör saldırısı veya kayıp gibi olağan dışı durumlarda ve adli makamların izniyle mümkün olacak.

Yasa kapsamında, "deepfake" adı verilen, yapay veya değiştirilmiş görsellerin, ses veya video içeriklerinin açıkça belirtilmesi de zorunlu olacak.

Avrupa Yapay Zeka Yasası'nın Günlük Hayatta Kullanılan Alanlara İlişkin Düzenlemeleri

Yeni yasa; su, enerji, yargı, güvenlik, sağlık ve biyometri gibi yaşamsal öneme sahip alanları yönetmek için kullanılan yapay zeka sistemleri için de düzenlemeler içeriyor. Sağlık, güvenlik, temel haklar, çevre, demokrasi ve hukukun üstünlüğüne yönelik önemli potansiyel zararların önüne geçilmesi için bu alanlarda kullanılacak yapay zeka uygulamalarına ayrıntılı belgeler,

net kullanıcı bilgileri, insan gözetimi gibi katı koşullar getiriliyor.

Avrupa Yapay Zeka Yasası, AB vatandaşlarının, yapay zeka sistemleri hakkında şikayette bulunma ve haklarını etkileyen yüksek riskli yapay zeka sistemlerine dayalı kararlar hakkında bilgi edinmelerine de olanak sağlayacak.

Avrupa Yapay Zeka Yasası Hakkında Yöneticilerden Görüşler

Avrupa Parlamentosu İç Pazar Komitesi eş raportörü Brando Benifei, riskleri azaltmak, fırsatlar yaratmak, ayrımcılıkla mücadele etmek ve şeffaflık getirmek için yapay zeka konusunda dünyanın ilk bağlayıcı yasasının hayata geçirildiğini söyledi.

İtalyan parlamenter, yasa sayesinde kabul edilemez yapay zeka uygulamalarının Avrupa'da yasaklanacağını ve vatandaşların haklarının korunacağını vurguladı.

Parlamento Sivil Özgürlükler Komitesi eş raportörü Dragos Tudorache de, "AB amacına ulaştı. Yapay zeka kavramını toplumlarımızın temelini oluşturan temel değerlere bağladık" dedi.

Yasa, bu Mayıs ayı itibarıyla, 2 yıl içinde aşamalı olarak bütün birlik genelinde yürürlüğe girecek. Kabul edilemez yapay zeka sistemlerine yönelik yasaklar 6 ay sonra, ChatGPT ve Midjourney gibi üretken yapay zeka sistemlerine ilişkin kurallar önümüzdeki yıl, Yasaya ilişkin

nihai kurallar da, yapay zeka uygulamalarının ön yargılı ya da ayrımcı olup olmadığı konusundaki insan hakları testlerinin ardından Mayıs 2026'da yürürlüğe girmiş olacak.

Yapay Zekâ Yasası; veri kalitesi, şeffaflık, insan gözetimi ve hesap verebilirliğe ilişkin AB çapında kuralları içeriyor. Gerekliliklere uymayanlara 35 milyon avroya veya küresel yıllık gelirin %7'sine (hangisi daha yüksekse ceza o yönde verilecek) varan para cezaları verilmesini içeren Yapay Zekâ Yasasının AB'de faaliyet gösteren birçok işletmeyi etkilemesi bekleniyor.

Yapay zeka öncülüğündeki bu önemli gelişmenin öncelikle Avrupa sonrasında da tüm dünya çapında olumlu yönde gelişmeler oluşturacağı kanaatinde olmakla birlikte, ülkemizdeki yansımalarını da takip ediyor olacağız.

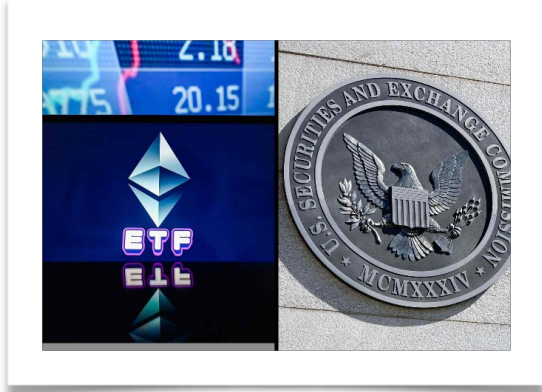
KAYNAKÇA:

1. <https://www.bbc.com/turkce/articles/c1vlezvg09lo>
2. <https://www.innova.com.tr/blog/avrupa-birligi-nin-yapay-zeka-yasasi-neleri-degistirecek>
3. <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=85d8e8f9-53eb-497e-87ed-37e050615a2c>
4. <https://medyascope.tv/2024/03/14/avrupa-yapay-zeka-yasasi-avrupa-parlamentosu-dunyanin-ilk-yapay-zeka-yasasini-onayladi/>

SPOT ETHEREUM ETF'LERİNİN ONAYLANMASI ÜZERİNE KISA BİLGİLENDİRME

AV. HİLAL KARAKAŞ EKER

Bu ay kripto varlık piyasalarında umut verici pek çok gelişme oldu. Kripto varlık yasa tasarısı olarak bilinen Sermaye Piyasası Kanununda değişiklik yapılmasına dair Kanun teklifi Meclis onayına sunuldu. Diğer bir gelişme ise Amerika Birleşik Devletlerinden. ABD Menkul Kıymetler ve Borsa Komisyonu (SEC), spot Ethereum (ETH) bazlı borsa yatırım fonlarını (ETF) onayladı. Geçen ayki yazımda tasarıya ilişkin kısa bilgilendirme yapmıştım. Bu ay Ethereum yatırımcıları ve kripto para piyasaları için oldukça önemli bu gelişmenin detaylarından bahsedeceğim.

ETF (Borsa Yatırım Fonu), yatırımcılara bir borsa aracılığıyla çeşitli varlık sınıflarına yatırım yapma imkânı sunan bir finansal araçtır. ETF'ler, hisse senetleri, tahviller, emtialar veya döviz gibi varlıkların bir sepetini içerir ve bu sepetin performansını takip eder. ETF'ler, yatırımcılara düşük maliyetli, çeşitlendirilmiş bir yatırım yapma olanağı sağlar ve genellikle bir endeksin performansını yansıtmayı amaçlar. ETF'ler, geleneksel yatırım fonları gibi yönetilse de borsada hisse senedi gibi alınıp satılabilirler. Ethereum ETF, Ethereum kripto varlığının

performansını izleyen bir borsa yatırım fonudur. Ethereum ETF'leri, yatırımcılara Ethereum'a yatırım yapma imkânı sunar, ancak dijital cüzdanlar veya doğrudan kripto para borsaları kullanmadan bu yatırımı gerçekleştirirler. Doğrudan Ethereum satın almak yerine, fiyata endeksli bir yatırım yapma imkânı sunar. Bu süreç kripto varlık saklama ve güvenlik risklerini ortadan kaldırır. (Bitcoin ETF'leri, Ocak 2024'te SEC tarafından onaylanmıştı.)

ETF'lerin düzenlenmesi ve gereksinimleri, genellikle düzenleyici kurumlar tarafından belirlenen çeşitli yasal ve finansal standartlara dayanır. ABD'de, ETF'ler SEC (ABD Menkul Kıymetler ve Borsa Komisyonu) tarafından düzenlenir ve belirli gereksinimlere tabidir. Bunlar arasında şunlar yer alabilir:

Yatırım Stratejisi ve Objektiflerin Belirlenmesi: Bir ETF, belirli bir yatırım stratejisine ve hedefe sahip olmalıdır. Bu strateji ve hedefler, yatırımcılara sunulan ETF'nin amaçlarını ve ne tür varlıklara yatırım yapacağını belirler.

Portföyün Yönetimi ve İzlenmesi: Bir ETF'nin portföyü, genellikle belirli bir endeksi veya varlık sepetini takip eder. Portföy yönetimi ve izlenmesi, ETF sağlayıcısının belirli bir endeksi veya sepeti doğru bir şekilde takip ettiğinden emin olmak için önemlidir.

Net Varlık Değeri (NAV) Hesaplama: Bir ETF'nin değeri, portföyündeki varlıkların toplam değerine dayalı olarak belirlenen net varlık değerine (NAV) dayanır. NAV, her iş günü düzenli olarak hesaplanır ve yatırımcılara bir ETF'nin

gerçek değerini belirlemede yardımcı olur.

Piyasa Yapıcılığı ve Likidite Sağlama: ETF'ler, piyasa yapıcılar aracılığıyla likidite sağlarlar. Bu, yatırımcıların ETF hisselerini kolayca alıp satabilecekleri anlamına gelir. Bir ETF'nin likit olması, yatırımcılar için önemlidir çünkü bu, istedikleri zaman pozisyonlarını değiştirebilecekleri anlamına gelir.

Mali Raporlama ve Bildirimler: ETF sağlayıcıları, yasal düzenlemelere uygun olarak düzenli mali raporlar sunmak zorundadır. Ayrıca, önemli olaylar veya değişiklikler hakkında yatırımcılara düzenli olarak bildirimler yapılması gerekebilir.

Yasal ve Vergi Uyumlu Olma: Bir ETF'nin, yasalara ve vergi düzenlemelerine uygun olarak kurulması ve işletilmesi gerekmektedir. Bu, yatırımcıların yasal ve vergi açısından uygun bir şekilde işlem yapmalarını sağlar.

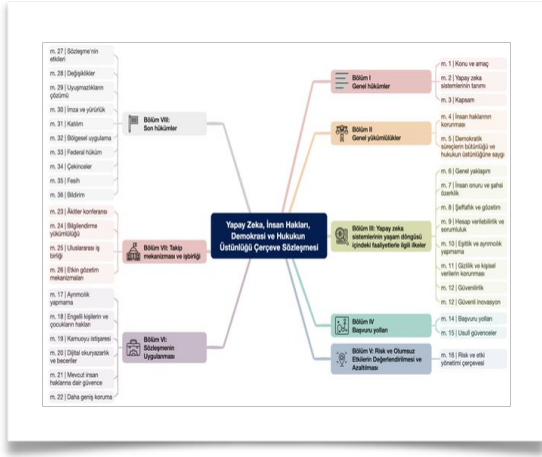
Bu gereksinimler, ETF'lerin düzenlenmesi ve işletilmesi için genel bir çerçeveyi temsil eder ve belirli ETF'ler için ek gereksinimler olabilir. Her ülke kendi düzenleyici otoritesi aracılığıyla gereksinimleri ve düzenleyici kuralları belirler. Meclisin onayını bekleyen kripto varlıkların düzenlenmesine dair yasa teklifi sermaye piyasası araçlarının Blok zincir teknolojisiyle entegre olmasına, kripto varlıkların da sermaye piyasası araçlarına entegre olmasına olanak sağlayan bir altyapı sunmaktadır.

AVRUPA KONSEYİ'NİN YENİ YAPAY ZEKA ÇERÇEVE SÖZLEŞMESİ

AV. OĞUZHAN SEYMEN

17 Mayıs 2024 tarihinde Avrupa Konseyi, uzun süredir hazırlıklarını yürüttüğü, "yapay zekaya ilişkin ilk uluslararası sözleşme olan", "Yapay Zeka Sistemlerinin İnsan Hakları Demokrasi ve Hukukun Üstünlüğü Çerçeve Sözleşmesini" kabul etmiştir.

Belirtilen bu sözleşme, Avrupa dışındaki ülkeler tarafından da Litvanya'nın başkenti Vilnius'ta ve 5 Eylül 2024 tarihinde imzalanması bekleniyor.

1- Hazırlık Safhasının Nasıl Olduğu ve Giriş:

Hatırlanacağı üzere Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından belirtilen sözleşmenin hazırlıkları; ilk olarak 2019 yılında Geçici Yapay Zeka Komitesi kurmak suretiyle başlatıldı. Bu komite de görevini 2021 yılında Yapay Zeka Komitesine devretmişti.

Akıllara ilk takılan konu ise "yapay zekadaki risk temelli yaklaşım". Bununla ilgili uluslararası sözleşmede, sözleşmeyi imzalayan devletlerin kabul ettiği yasal, idari ve daha birçok tedbiri alınması yükümlülüğünün getirilmesi de dikkat çekiyor.

İlgili sözleşmede Yapay Zeka sistemi, tamamen makine tabanlı bir sistem olarak tanımlanıyor.

Bu makine tabanlı sistemde sözleşmeye göre, açık ve zımni hedefler için belirli girdiler veriliyor.

Ardından fiziki ve sanal ortamlar, tahmin, içerik, öneri ve karar yollarıyla etkililiyor. Ayrıca bu ortamlarda da nasıl çıktı üretileceği bu sistemde öngörülüyor.

2] Uluslararası sözleşmeye kadarki tüm hazırlık ve gelişmeler nelerdi?

a] 2019 yılında ilk olarak Avrupa Konseyi Ülkelerinin Dışişleri Bakanları; Yapay Zeka sistemlerinin geliştirilmesi, tasarlanması ve uygulanmasına ilişkin fizibilite ve potansiyel unsurlar hakkında çok paydaşlı istişareler yürütmüştür.

Bunun yanı sıra Konsey'in Bakanlar Komitesinde ve yukarıda belirtilen komitelerde, yapay zekanın ortak tanımı yapılmış, yapay zekadan kaynaklanan risk ve fırsatlar ele alınmıştır.

b] 2020 yılında geçici Yapay Zeka komitesinin çalışmalarının ortaya konulduğu bir ilerleme raporu onaylanmıştır. Ayrıca Yapay Zeka için normatif çerçeve ihtiyacı, "yasal olarak bağlayıcı belge bir hazırlanması" Bakanlar Komitesi'nce tavsiye edilmiştir.

c] 2021-2022 ve 2023 yıllarındaki çalışmalara göre ise Geçici Yapay Zeka Komitesi, Avrupa Konseyi'nin insan hakları, demokrasi, hukukun üstünlüğü standartları temelinde; yapay zekaya ilişkin hukuki çerçevenin" muhtemel unsurları" belge olarak kabul edilmiştir.

Ayrıca hukuki çerçeve için" bağlayıcı ve bağlayıcı olmayan enstrümanlar" ele alınmıştır.

3] Sözleşme sistematığı, madde madde neleri işlemektedir?

Sistematik olarak sözleşme, genel hükümler başlağında, sözleşmenin konu ve amacını, yapay zeka sistemlerinin tanımını ve kapsamını belirtmektedir.

Genel hükümler başlıklı 2.bölümde; insan haklarının korunmasını, demokratik süreçlerin bütünlüğünü ve hukukun üstünlüğüne saygıyı belirtmektedir.

3.bölümde Yapay Zeka sistemlerinin yaşam döngüsü içindeki faaliyetlerine ilişkin ilkelere,

Dolayısıyla insan onuru ve şahsi özerkliğe, şeffaflık ve gözetime, hesap verilebilirlik ve sorumluluğa, eşitlik ve ayrımcılık yapmamaya, gizlilik ve kişisel verilerin korunmasına, güvenilirliğe ve güvenli inovasyona yer vermiştir.

4.bölümde başvuru yolları ve usuli güvencelere,

5.bölümde, risk ve olumsuz etkilerin değerlendirilmesi, azaltılması ve yönetimine,

6.bölümde ise sözleşmenin uygulanması noktasında, ayrımcılık yapmamaya, engelli kişilerin ve çocukların haklarına kamuoyu istişaresine, dijital okur yazarlık ve becerilere, mevcut insan haklarına dair güvenceye ve geniş korumaya yer vermiştir.

7.bölümde, "takip mekanizması ve işbirliği" bakımından, sözleşme tarafı devletlerin konferansı, bilgilendirme yükümlülüğü, uluslararası işbirliği ve etkin gözetim mekanizmaları düzenlenmiştir.

8.ve nihayet son bölümde; sözleşmelerin etkileri, değişiklikler, uyuşmazlıkların çözümü, imza ve yürürlük, katılım, bölgesel uyarılama, federal hüküm, çekinceler, fesih ve bildirim konuları sözleşme hükmü olarak düzenlenmiş ve imza altına alınmıştır.

Temenni:

Avrupa Konseyi Yapay Zeka Çerçeve Sözleşmesinin, yukarıda belirtilen tüm insan hakları ilkeleri ve hukukun üstünlüğü ilkesine, (sadece Avrupa konseyi ülkelerinde değil, önce sözleşmeye taraf ülkelerde, ardından taraf olabilecek tüm dünya ülkelerinde) özellikle risk temelli yaklaşım noktasında, huzur barış ve esenlik getirmesini temenni ediyorum.

KAYNAKÇA:

1. <https://sinerjik.org/wiki/avrupa-konseyi-yapay-zeka-sozlesmesi/>
2. <https://www.linkedin.com/posts/furkanguventastan-avrupa-konseyi-2019-y%C4%B1%C4%B1nda-ba%C5%9Flat%C4%B1%C4%9F%C4%B1-yapay-activity-7142914329976229888-g6l/?originalSubdomain=tr>